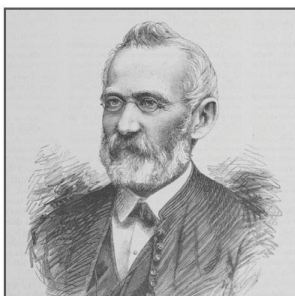

**Matěj
Mikšíček**

Ospalý Janek

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Fpřístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Kouzelná lucerna tak, jak bylo vydáno vydavatelstvím Národní práce v roce 1945 (SEIFERT, Jaroslav. *Kouzelná lucerna : výbor českých pohádek*. Uspořádal a úvodní báseň napsal Jaroslav Seifert, obrázky Karel Svoboda. 2. vyd. Praha : Orbis, 1945. 160 s.).

Autorem portrétu Matěje Mikšíčka na obálce e-knihy je Jan Vilímek.

Text díla (Matěj Mikšíček: *Ospalý Janek*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

MIKŠÍČEK, Matěj. *Ospalý Janek* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW:
<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/93/ospaly_janek.pdf>.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.1 z 1. 11. 2012.

Ospalý Janek

Byl jeden švec a měl syna, jehož vůbec ospalým Jankem nazývali. Vyučil se také řemeslu ševcovskému, a jako tovaryš uposlechl rady otcovy a vydal se do světa na zkušenou. Šel den cesty a byl velmi ospalý. Přišel do hospody, když se sotva smrákati počalo, spatřil slámu pod kolnou; i svalil se na ni a slavně usnul.

Navečer přijížděli do hospody mnozí formani, vypřahali a zaváděli koně do stáje, nocovati zde hodlající. Každý viděl Janka, kterak tu na slámě rozvalen chrupá.

Ráno, když formani zapřahali, ospalý Janek ležel ještě na slámě pod kolnou a ještě bohatě chrupal. I řekl jeden forman čtverák k ostatním: „Víte co, naložme toho sedmispáče a svezme ho s sebou: já mám prázdné bečky na voze, strčme ho do jedné, zacpeme a hod’me ji na vůz!“ Ostatní formani se smáli tomu nápadu, sňali bečku, strčili Janka do ní, zabednili ji, hodili i s Jankem na vůz a jeli pryč.

Jeli a přijeli do lesa velikého, a nemohouce dlouho vyjeti z něho, popoháněli koně. Při tom spadla bečka s Jankem, a nikdo toho nepozoroval, neboť jeli prudce. Ležel Janek otlučen v bečce dlouhou chvíli, a horko počínalo mu býti, neboť nevěděl, co se to s ním děje a dítě bude. Modlil se a děrou od čepu vykukoval ven.

I spatří tu stráň vysokou, a po té stráni hejno vlků, kteří přímo na něj přicházejí. Dušička jeho pojednou byla maličká; skrčil se a dělal, jako by ho ani nebylo, ani nedýchal. Když stádo vlků k bečce se přihnalo, jal se jeden po druhém čmouchati; i vyli a kňučeli, čenichajíce člověčinu, a Janek potil se potem smrtelným. Vtom jeden vlk strkal ocas — jak to už obyčej mají — d’ourou do vnitřku, a Janek vida to myslil, že už přiblížila jeho poslední hodinka. Ale co, měl se nechat se světa sprovoditi nebráně se? Zdaliž by se nemluvilo o něm, že byl ochablec a ničema bázlivý? I dodal si smělosti, a jako hrdina veliký obořiv se, oběma rukama popadl ocas vlčí, obě pěsti zaťal do něho, nejinak než jako by šlo o život. Vlk se arcí nemálo

ulekl a hned zpátky táhnul; ale Janek držel jako pijavice, držel a nepustil. Vlk počal výti, ostatní vlci se poplašili, dali se na útěk a za nimi chudák poklusával vlk chycený, táhna s sebou bečku i s Jankem ospalým, kterému bylo, jako by slyšel všecky svaté zpívati. Bečka s nimi skákala sem tam a vrazila konečně do mocného kmenu tak, že se pojednou rozsypala.

Jankovi bylo, jako by hory na něj padaly, a proto pustil ocas vlčí, mysle si: pěšky jako za vozem. On vskutku myslil, že je už den soudný; poněvadž by se však bez něho neobešel, myslil, že nemusí pospíchat. Jako v Jiříkově vidění očekával, co se bude dále dít; ale nedělo se nic, a Janek leže na zemi usnul.

Spal dlouho; když se probudil, protíral si oči a zívaje kráčel dále. Kráčel sem i tam, ale nevěděl kam, neboť cesty nebylo zde žádné. I zahlídnul staveníčko neúhledné a přímo k němu se bral. Vešed spatřil poustevníka — neboť to staveníčko neúhledné byla poustevna — který jej laskavě přivítal a hned ovoce mu dal, aby se občerstvil, řka k němu: „Milý synu, vidím, že jsi zabloudil v tomto strašném lese, a proto budeš hladov; jez teda a posilni se.“

Janek se nedal pobízeti a jedl s chutí, dokud bylo co. Mezitím vykládal také poustevníkovi, co jej potkalo v lese, a poustevník divě se řekl k němu konečně: „Janku, ty jsi dobrá duše, ty budeš mým dědicem; pojd' se mnou!“ Vzal jej poustevník za ruku, zavedl jej do výklenku temného, kde byla díra v zemi vykopána. „Toto je hrob můj“ — řekl poustevník, na jámu onu ukazuje — „já umru za tři dny. Ostaň u mne dnů dvakrátě tři, abys mi oči zatlačil a pomodlil se u mrtvol mé, zde ji pochoval. Nežádám to od tebe darmo.“

Potom šel a přinesl kdesi z kouta černou čepičku; podávaje ji Jankovi, řekl: „Tuto čepičku vezmi ode mne na památku; má takovou moc, že když si ji dáš na hlavu, neviditelným budeš.“

Janek přijal čepičku, a poustevník poodešel maličko a přinesl kabelku nepatrnou, řka: „Vezmi i kabelku tuto, která má takovou moc, že cokoli chtíti budeš do ní zastrčiti a schovati, všecko se do ní vejde, byť to bylo i velikánské.“ A poodešel, přinesl hůl, řka: „Vezmi konečně i hůl tuto na památku, která má takovou moc, že kamkoliv

ji zaměříš a řekneš: abych byl tam a tam, v okamžení budeš, kde si býti žádáš.“

Třetího dne umřel poustevník a Janek pochovav jej odešel.

Šel lesem dlouho a nevěděl kudy kam. Napadlo mu, že nese hůl divotvornou, a proto napřáhnuv ji, řekl: „Ať jsem hned na kraji lesa! Aj, totě jsem zdědil dobré věci po poustevníkovi!“ řekl si a šel dále.

Přišel až do jednoho velikého města, kde sídllel král s královnou svou. Královna byla velmi krásná paní a král ji měl tuze rád. Ale to mu nešlo do hlavy, kde každé noci tolik střeviců roztrhá, neboť potřebovala královna každou noc dvanáct párů střeviců. Ptal se jí král, co dělá, že tolik střeviců v noci roztrhá. Ale královna se nepřiznala. Dal teda oznámiti po celém království, kdo by vyzpytoval, kde královna každé noci bývá a dvanáct párů střeviců roztrhá, že dostane dceru královu za ženu a s ní půl království a po smrti jeho království celé; ale kdo by se hlásil a královnu nevyzpytoval, ten že se stane o hlavu menší.

Janek slyše to, šel přímo ke králi do paláce. U krále bylo mnoho pánů velikých, kteří se hlásili, že chtějí vyzpytovat královnu. Každý z nich přinesl sobě dvanáct párů bot pevných a okutých.

Přišel Janek blíže a promluvil, řka: „Milostivý králi, slyšel jsem, že vyzkoumati chcete nechat královnu, a komu by se to podařilo, dáti mu dceru a půl království. Dovolte, milostivý králi, abych se o takovou cenu i já pokusil.“

Pousmál se král, a páni velcí smáli se, řkouce: „Janku hloupý, kam ty to dojdeš, vždyť máš boty roztrhané!“ Ale Janek se mýliti nedal, prosil krále, aby mu dovolil, aby směl královnu zkoumat. Prosil také, aby směl spáti ve vedlejšíh pokoji od ložnice králové, a dovolení obdržev, šel hned a lehl si na lůžko.

Ostatní páni, kteří královnu zkoumati chtěli, chodili už za večera po síních a chodbách královského paláce, čekajíce, až by královna odcházela. Královna to dobře věděla a nedbala. Ale když bylo už pozdě v noci, tu otevřevši zlehounka dveře od ložnice své, vešla do komnaty, kde ospalý Janek ležel, a svítila si na něho, spí-li či nespí. A Janek chrupal ztuha. Zalechtala a zaškrabala ho do noh, aby se

přesvědčila, spí-li pevně. A Janek se nehýbal. Jsouc jista, obrátila se a stiskla tajný hřeb v koutě na podlaze, a když prkno odskočilo, slézala dolů.

I popadne Janek honem kabelku, hůl a čepičku dá si na hlavu, a za ní po tajných schodech se pustí; neb on nespál, ale dělal, jako by spal. Sotvaže za královnou dolů sklouzl, zavřela se za nimi země a octli se v překrásné krajině, jaké ještě nikdy nevidal. A tu přijede pojednou vůz o dvou koleších ze samých slonových kostí, zlatem i purpurem hojně vykládaný ve způsobu skořepiny mořské, v kterém zapřáhnuti byli dva draci. Královna si do toho vozu sedla a draci letěli s ní do povětří ti tam. Ale Janek, napřáhnuv za královnou hůl svou, řekl: „Ať jsem tam, kde je královna!“ A v okamžení stál vedle královny v lese olověném, kde totiž všechny stromy, křoví a chrástí z pouhého olova byly. Utrhl ratolest se stromu a schoval ji do kabelky. Královna slyšíc ratolest praskati, lekla se, ale nikoho nevidouc spěchala dále.

A Janek napřáhnuv hůl, dí: „Ať jsem hned tam, kde královna je!“ A v okamžení stál vedle královny v lese stříbrném. Utrhl ratolest se stromu a schoval ji do kabelky. I vydala ratolest zvuk jako od zvonku, a královna slyšíc to, ulekla se velmi, ale přece se nevrátila, letěla dále. A Janek napřáhnuv hůl, dí po třetí: „Ať jsem hned tam, kde královna je!“

A v okamžení stál vedle královny v lese zlatém. Utrhl ratolest se stromu a schoval do kabelky. A vydala ratolest zvuk tak silný, že královna do mdlob upadla. Přece však se probrala a letěla dále. „Ať jsem hned tam, kde královna je!“ řekl Janek, hůl napřáhnuv, a v okamžení byl na konci zlatého lesa, kde byla louka veliká, a na té louce nádherný palác. Za minutu byla královna u lesklého paláce a Janek též.

Byl to zámek v pekle, a když královna přijela, vyhrnulo se hejno pekelníků ji vítajících a z vozu jí pomáhajících. Přišel i sám arcikníže černý a ptal se královny, proč o své svatbě dnes tak dlouho nepřichází, a kde že se zdržela a opozdila. Povídala mu královna, že

slyšela cinkot jako stříbrných zvonků, takže se bála a omdlela. I vzal ji za ruku arcikníže ďábel a vedl se s ní do paláce.

Švec Janek s čepičkou na hlavě šel za nimi, chodil po všech světnicích, chodil uprostřed mezi rarášky, ale žádný si ho nevšímal, neboť žádný ho neviděl. Přijde do jedné komnaty, spatřil mezi jinými skvostnými věcmi také šaty, které byly uchystány pro nevěstu. I vezme šaty, složí je a zastrčí do kabelky. Ďáblové přivedli královnu do komnaty k oblékání, ale šaty byly ty tam. Strhl se povyk, kdo ty šaty vzal, ale všechno darmo, nebylo lze je vypátrati. Zhotovily se tedy nové šaty a šlo se hodovat.

Při tabuli měl každý své místo, jenom kuchařovo místo ostalo prázdné, a proto nemeškal Janek, sedl a jedl s nimi. I dívali se všichni, čím to je, že sklenka kuchařova vzhůru vyskočí, že se překloupí, nápoj z ní se vyleje a zmizí, a podobně i jídla před očima se jim trátí. Chtěl-li si kdo sednouti na místo kuchařovo, odstrkovalo ho to pryč, ale nikdo nic neviděl. I nechali konečně hosta neviditelného a jedli s ním.

Po jídle šli všichni do sálu, kde se tancovalo tak dlouho, až královna všech dvanáct párů střevíců roztrhala; ale Jankovi se chtělo už spát, a proto napřáhnuv hůl, řekl: „Ať jsem hned na lůžku v paláci královském!“ Hned byl na lůžku a hned spal.

Bylo ráno, královna měla dvanáct párů střevíců roztrhaných. Přicházeli, kteří ji chtěli vyzkoumati, ale přicházeli smutni. Přijde i švec ospalý a praví: „Milostivý králi, vím já, kde královna, choť tvá, roztrhala za noci dvanáct párů střevíců.“ A tu vykládal Janek u přítomnosti královny a všech dvořanů, kterak letěla králova choť lesem olověným, stříbrným a zlatým a kterak slavila svatbu s arciknížetem ďáblem. I divili se všichni, ale král řekl: „Ta všechna tvá řeč nic není, nemáš-li důkazů.“

I vyňal Janek halouzku olověnou ze své kabelky, a podáváje ji královi, řekl: „V takovém lese jsem ji viděl.“ A král řekl: „Tu ratolest mohl sis také dát udělat.“ Vytáhl Janek stříbrnou ratolest, a podáváje ji královi, řekl: „V lese stříbrném viděl jsem ji.“ I zbledla královna jako stěna; ale král řekl: „Ta také může být zhotovena.“

Vytáhl Janek zlatou ratolest z kabelky, řka: „V takovém lese omdlela královna!“ A královna vidouc to omdlela i nyní na trůně.

„To všecko,“ řekl král, „nejsou dostatečné důkazy, že tam dvanáct párů střevíců roztrhala.“ I vytáhl Janek šaty svatební z kabely a ukazoval je královi. A královna zahanbena řekla: „O, pohlť mne do propasti své, hluboká země!“ Tu otevřela se země a pohltila nevěrnou královnu.

Ospalý Janek dostal dceru královu za manželku, dostal s ní půl království, a když král umřel, dostal království celé.

Matěj Mikšíček
Ospalý Janek

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.1 z 1. 11. 2012